

Ää ÇáÊÖæÑ ÇáÚÇä Úä ÄÓÇáíÊ ÇáÊÚÇää (Coping) äÚ ÇáÖÜæØ ÕÇää æíÊÇÌ Äáì ÊÝÓíä ÄßËÑ æíÇÖÊ ÄÐÇ ÇÓËÏä äÚ ÄáíÇÊ ÇáíÝÇÚ ÇááÇÖÜæÑíÊ.. ÝíÑì ÈÜÖ ÚääÇÄ ÇáäÝÓ ÈÄä ÄÓÇáíÊ ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜæØ ÈÜÊäì Úáì ÄääÇ:

Ä) æÓíáÊ ÈÚííä Äæ äíæ ÇáäæÞÝ ÇáÐí ÍÒíí ää ÌíÊ ÇáäÕßáÊ ÇáÊí ÊÓÈÈ ÇáÖÜØ.

È) æÓíáÊ ÇáÊíßä ÇáÄíÑÇßí æÇÓËíÚÇÄ ÇáíËÑÇÊ áÊííí ÇáäÕßáÊ.

ì) æÓíáÊ ÇáÊíßä ÈÇääÈÇÆì ÇáÇäÝÚÇáíÊ áääÕßáÊ Öää Ìíæì ÇáÇÓËìÇÈÈ ÇáäÇÌíÊ ááíä.

æÚääæÇð ÝÄääÇ äÑì ÈÄä ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜæØ ÚÈÇÑÈ Úä ÄÓÇáíÊ ÊíÊáÝ ÈÇíÊáÇÝ ÇáÄÝÑÇÌ ÄäÝÓää. æÈäÇÄð Úáì Ðáß ÝÓäÖÈÜÑÖ Èáß ÇáÄÓÇáíÊ ÈÖßä äÝÓá:

ÇáÊÖíí áääÕßáÊ:

æäæ ÄÓáæÈ ää ÄÓÇáíÊ ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜæØ; íáíÄ Äáíä ÈÜÖ ÇáäÇÓ æÝÞÇð áääØ ÇáÓíÖíÊ. æíÄíÝ äÐÇ ÇáÄÓáæÈ Äáì ÊíÝÝ ÇáÚÞÈÇÈ ÇáÊí Êíæá Êíää æÈíä ÇáÊßíÝ æÇáÇÈÖÇä Äæ ÊíÞíÞ ÇáÄáíÇÝ ÇáÄáíÊ.. æíßæä æÇÓíÇð ÌíÇð Ýí ÍÇáÇÈ ÇáÄÓäÇÈ Äæ ÇáßæÇÑÈ. ÝÚäíäÇ íæÇíä ÈÜÖ ÇáäÇÓ ÇáÖÜæØ ÇáäÖÈäÑÈ; ØæíáÊ ÇáÄáí; æíÚää ÇáÊÜÖ äÇ íÞÇÑÈ ÇáÚÖÑíä ÓÇÚÈ íæáíÇð ÈäíÝ ÌäÚ ÈÑæÈ Äæ áÊíÞíÞ äÑßÖ ÇíÊäÇÚí Äæ ÓíÇÓí Äæ áÊíÓíä ÇáäÖÈæì ÇáäÇíí ááÚÇÆáÊ.. ÝáÇ Èí ää Ää íáíÄ ÇáÄäÓÇä Äáì äÐÇ ÇáäæÚ ää ÇáÄÓÇáíÊ; æíÞæä äÐÇ ÇáÄÓáæÈ Úáì ÈáÇÈ ÚääíÇÈ áí:

1- ÇáÊÚÇää ÇáäÕØ.

2- ÞÝØ ÇáÄäÕØÈ ÇáäÈäÇÝÓÈ.

3- ÇáßÈí.

æÈíäÊ ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáäÝÓíÊ Ää äÐÇ ÇáÄÓáæÈ ää ÄÓÇáíÊ ÇáÊÚÇää íáíÄ áä ÇáäÈÞÝæä ÞÇÓËìÇÈÈ áÄáíÊ ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜØ; ÄÖÇÝÈ Äáì ÇáäÚÑÝÈ ÇáäÖÈÞÈ ääÖíÑ ÇáÖÜØ áì ÇáÝÑí. æíÚÊäì äÐÇ ÇáÄÓáæÈ ÄÖÇÓÇð Úáì ÞæÈ ÇáÓíÖíÊ æÇáÓíÇÚÈ Ýí äæÇíäÈ ÇáäæÇÞÝ ÇáäÝÓíÊ æÇáÊæÈÑÇÈ ÇáäÇíäÈ Úä äÖíÑ ÇáÖÜØ æÖíÊä.

(ØáÈ ÇáÄÖäÜÜÜÇí ÇáÄíÊäÜÜÜÇí (ØáÈ ÇáÄÖäÜÜÜÇí ÇáÇäÝÜÜÜÇáí

æäæ äíÇæáÊ ÇáÊÜÖ ááíÖæá Úáì äÓÇÚíÊ ÇáÄíÑíä ÇíÊäÇÚíÇð Äæ äÝÓíÇð; ØÈíÇð; äÇííÇð; ÈÈÚÇð áÊÞííÑÇÈ ÇáäÚáííä ÄäÝÓää. ÄÐ íáíÄ ÇáÊÜÖ Äáì ÇáÄáä Äæ ÇáÄÞÑÈÇÄ Äæ ÌÈì ÇáÚÖíÑÈ Ýí ÈÜÖ ÇáäíÊäÚÇÈ ááíÖæá Úáì ÇáíÚä ÇáÄääí Úáí ÇáÖÜæÑ ÈÇáÊäííí áÓÈÈ äÚíä. æÞí íÈíä ÇáÊÜÖ Äáì ÄÖíÞÇÆää áÚÑÖ ÇáíÖæá ääää Úáì ÇðäÆäÇä äÖÈÞÈäää ÇáæÚíÝí Äæ ÇáÓíÇÓí Äæ ÇáÊíÇÑí ÄËÑ ÇáíæÖ Ýí äíÇÖÝÈ äÚíäÈ; æíÓÚì ÇáÊÜÖ Äáì ØáÈ ÇáÄÖäÇí ÇáÇäÝÚÇáí (æíÇÖÈ ÇáäßÈÆÈíä) ÓæÇÄ ää ÇáÞÑíÊíä Äæ ÇáÄØÈÇÄ ÇáäÝÓííä; æíÊíä ÇáÊÜÖ Äáì Çáííä áäÇ Ýí Çáííä ää ÄäÇä æÖßíäÈ æØäÄáíäÈ ØáÈÇð ááÄÖäÇí Ýí ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜæØ; æíÊä Ðáß Úáì Ößá ÇÓÈÖÇÑÇÈ áÑíÇá Çáííä æØáÈ äÈÇÑßÈää Äæ Úáì Ößá ÓíÇÑÇÈ áääÑÇÞí ÇáííáíÊ Äæ ÇáÄÖÑíÊ Äæ ÇáÄßÈÇÑ ää ÇáÖáæÇÈ æÞÑÇáÇÈ ÇáÄíÚíÊ ÇáÊí ÊÖÝí ÇáÑÇíÊ ÇáäÝÓíÊ ÈÈÞæíÊ ÇáÚÖíäÈ; æÇáÄÑÇíÊ; æíÊÚÇÑÝ Úáí ÇáäÇÓ; Äää äÐÇ ÄÖíÊ ÖíÖ ÈÜÖíÒð áä Äæ ÈäÇÄ Äæ ÈÄÝÈ; ÄäÑæä ÈÇáÈßÇÄ Äæ ÇáÖßÇíÊ ÈÈÈ ÇáÄÖíÇä(6). æÈÖíÑ äÈÇÆì ÇáíÑÇÓÇÈ ÇáÚääíÊ Äáì Ää ÇáÄÖäÇí ÇáÇíÊäÇÚí äíÝÝ ááÖÜØ æíÞáä ää ÈÄÈíÑä ÇáÓáÈí Ýí ÇáÖíÊ ÇáäÝÓíÊ æÇáíÖáíÊ.

ÖÈÜÜØ ÇáäÝÜÜÜÓ

æäæ ÄÓáæÈ ää ÄÓÇáíÊ ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÖÜæØ; íáíÄ Äáíä ÈÜÖ ÇáäÇÓ ÚäíäÇ íÈÚÇääæä äÚ äæÇÞÝ ää ÖÄääÇ Ää ÈÄËÑ Úáì ÇáÊíßä æÇáÓíØÑÈ; æáßä ÈÈæáí áííä äÖÇÚÑ ÞæíÊ äÇÈÚÈ ää ÇáÚÞá. ÈäÚäì ÄíÑ ÝÄäää íÚÇáíæä ÇáäæÞÝ ÈíËÑÇÈ æÞæÈ ÄÑÇíÊ ÑÚä ÇáÈæËÑ æÇáÄÈÇÑÈ; ÄáÇ Ää ÇáÊíßä æÈÞáíä æØÄÈ ÇáÄíÇÈ ÇáÊí ÈÈÜÈ Úáì ÇáÖíÞ; ÈÚä äÝÈÇí Íä ÇáäÕßáÊ áííä ää ÍáÇá ÇáÓíØÑÈ æÇáÞíÑÈ Úáì ÖÈØ ÇáÇÓËìÇÈÈ ÇáÇäÝÚÇáíÊ. æÈßæä - ÚÇíÈ - ÄääÇð ÇáÓíÖíÇÈ ÇáÊí ÈáíÄ Äáì äÐÇ ÇáÄÓáæÈ ää ää ÇáÐíä íÚääæä Ýí äíÇáÇÈ ÇáØÈ Äæ ÇáÚää ÇáÓíí ÞÇáÄØÈÇÄ æÇáäÑÖíä æÇáäÖÇÚííä áää; ÌíÊ íßæä ÇáÊíßä Ýí ÄÚáì ÍÇáÇÈä ÄÈäÇÄ ÇáÊÚÇää äÚ ÇáäÑÖì ÇáäÖÇÈíä ÈÄäÑÇÖ

ÍØÍÑÉ Āæ ĀŌÇÈÇÈ ää İÑÇÁ ÇáíæÇİÈ ÇáØÇÑÆÉ. æíÑì (ÓÉíÑáí) Āä ĀŌáæÈ ÒÈØ ÇááÝÓ İÑíí ÇáÝÑİ Ýí Ííäâ; æÞİ íßæä áĐáß ÝÇÆİÈä Ýí ÇáŌİÈ ÇááÝŌÍÈ æÇáíŌáíÉ; ĀæÇ ĀĐÇ ÝŌá ÝĀäâ İĀİí Āáí İÇáÇÈ äÑŌÍÈ İØÍÑÉ.

ÇáíŪŪÇá æ ÇáÈääŪŪŪİ

íáíĀ ÈŪŌ ÇáäÇŌ ŪáíäÇ áÇ íŌÈØÍŪæä ÇáäæÇíäÉ; Āáí ÇáäÑæÈ ää ÇáĀİİÇÈ ÇááíŌÈÈ Èäâ æÇáäÈíÑÉ ááÞáÞ æÇáÈæÈÑ; äÈæäðáíä Çáíá; ÝÈŪŌ ÇáäÇŌ ÈäÈÇÈäâ ĀíáÇă İÞŪÈ ßÈİÑÉ æÈÇáÈÇáí íäŌİÈæä ää ÇáíÇÈ ÇáÝŪáíÉ. æíŪáí äĐÇ ÇáĀŌáæÈ ĀíŌÇð ÑŪÈÈ ÇáÝÑİ Ūáí äŌÈæì ÇáäÈííá ÝÞØ ÈĀä İÈÈŪİ Ūáí ÈŪŌŌä áäæÞÝ ŌÇŪØ Ūä æÇÞŪ äĐÇ ÇáäæÞÝ æŪŌŪæÝă; äÈá Èííá ÇáŪÍŌ Ýí äßÇă Āæ ŌăÇă ŪíŌ ÇáĐí äæ Ýíä Āæ İíæÈ äŪİŌÈÈ ÈíáŌă ääÇ äæ Ýíä ää ŪŌŪæÝ

ÇáÈİŪŪŪäÈ æ ÇáäŪŪŪŪŪæÈ

ŪáíäÇ áÇ İİİ ÇáÝÑİ ÇáĀăßÇăÇÈ ÇáäÈæÝŪÉ áííä æÇáßÇÝÍÈ ááÈŪÇăä äŪ ÇáŌŪØ ÇáŌÇÆİ; ÝÈĀăßÇăä æÝí ÈŪŌ ÇáĀíÇă ÈíäÈ ÇáÈŪÇăä áííä ÇŌÈíäÇŪ ÞæÇă ÈÇáíÉ; Āæ ÇáÈáíĀ áä; æíİİÈ äĐÇ Ūáí äŌÈæì ÇáĀÝŪÇİ. ĀæÇ ĀĐÇ ÝŌá Ýí ÈíäÈ ÇáäæÞÝ ÇáŌÇŪØ æáä íŌÈØŪ äÞÇæäÈä; ÝĀäâ íáíĀ Āáí ÇáŪÞÇÞİŌ. æÇáßÈİŌ ää ÇáĐíä İÈŪÇØæä ÇáŪÞÇÞİŌ; İİæä ÝíäÇ æŌíáÈ ááäŪŪæÈ ää ÇáäæÇíäÉ; áĐÇ İŪÈÈŌ ÇáÇăŌİÇÈ ÇŌÈİÇÈÈ ŌÇÆŪÈ ááÈáíí Ūáí ÈŪŌ ÇáäÇŌ. ÝÞİ İÈÇŌ ÇáÈŪŌ äĐÇ ÇáĀŌáæÈ Ūáí æÝÞ ääØ ŌİŌİÈă; Ýăä áÇ İÝŪáæä ŌíÆÇð; æŪÇáÈÇð äÇ íŌÇİÈ äĐÇ ÇáŌáæß ŌŪæŌ ÈÇáÇßÈÆÇÈ æŪİă ÇáÇăÈăÇă.

ÇáŪŪŪŪİæÇă

Āä ÇáĀİÈÇØ æÇáŌŪæØ ßÈİŌŌÇð äÇ İĀİí Āáí ÇáŪŌÈ æÇáŪİæÇă; æŌáæß ÇáŪİæÇáíÈ äæ ÇŌÈİÇÈÈ áäæÞÝ áä İÞÞ ŌÇİÈă äÈÇÆİ äÈăŪÈ äÈæÞŪÈ æíŌŌ ÇáÝÑİ ŪÇİÈ ÈăŌÇŪŌ ŪİæÇáíÉ áÇ İÝİŌÇ ĀáÇ Ýí ĀæŌÇŪ äŪíäÈ(7); ßŌİ ÝŪá ŪíŌ äÈíßă Èă. ÝăŪŪă ÇáäÇŌ ÍíäÇ İæÇíäæä ÈİİÇð ÞæíÇð íŌÈæä äÇŌ ŪŌÈăä Ýí ŪíŌ äßÇăă; æííáäæä Èíæä ŌíŌŪÈ Ūáí ĀáíÇÝ Āæ ääÈáßÇÈ Āæ ĀŌİÇŌ ĀİŌíä íßæäæä ßÈŌ ÇáÝİÇĂ; æŪÈăÇ ää ĀÈŌİÇĂ; ÝÞİ íŌáß ÇáÝÑİ ŌáæßÇð ŪİæÇáíÇð ÈŪİ íæä ßÇăä ää ÇáĀĐáÇă æÇáÈíÞİŌ; Āæ ÇáŌŪæŌ ÈÇáíæáíÈ ÈíÇă äæÇÞÝ ÇáíÇÈ ÇáĀİÈáÝÈ; æáä íŌÈØŪ Āä İÞÞ ÝíäÇ Āí äÈİÈ äŪİÈ.

ÇáĀÈŪŪŪŪİÇă

ÇáŌŪæØ İÇáÈ äÝŌÍÈ ÈĀÈŌ Ýí ÇáĀăŌÇă ŌáÈíÇð; İÇŌÈ äŪ ÇŌÈăŌŌŌăÇ áíÞÈÈ ØæíáÉ; æÈăİÝ ÇáÈßİÝ äŪăÇ Āæ ÈİÝİ ŌİÈăÇ Ūáí ĀÞă ÈÞİŌ; íăßă ÇáÈíßă ÈÇáÇŌÈİÇÈÈ ÇáäÇÈİÈ ŪăăÇ Ūă ØŌİÞ ÇáĀÈİÇă; ÝÇáŌŪæØ æÇŌİÇİ ÇáÈæÈŌ İİİ äŌŌŪÇð áä Ūáí äŌÈæì ÇáíŌİ; æÈăÈ ŪæÇăŌ ááÈíáíá Ūáí Đáß äÈá ÇáÈÈæä æßÈŪÈ ÇáÈŪæØ æÇáĀÝŪÇØ Ýí ÇáĀßă Āæ ÇáĀßă Èăăä æßÈŪÈ ÇáÈİíä Āæ ÇáĀŪŌÇØ Ýí ÇáäŌÇØ ÇáíäŌí... Þă Èáß ÇáĀÝŪÇă íăßă ÇŪÈÈÇŌăÇ ÈÝŌİŪÇÈ İŌİÈÈ İÈÝÇæÈ æŪİ ÇáäÇŌ áäÇ æáßăăă íăÇŌŌæăăÇ İæăíÇð(8).

(ĀáíŪŪÇÈ ÇáŪŪİÝŪŪÇŪ (ăíßŪŪÇăðăŪŪÇÈ ÇáíŪŪÇŪ

Āæá ää Āİİă äÝăæă ĀáíÇÈ ÇáíŪÇŪ Āæ Çáíá ÇáíŪÇŪÍÈ äæ Ōíăæăİ ÝŌŪæí; æíÑì Āä ÇáäÇŌ íáíĀæä ĀáíÇ áíăÇİÈ ĀăÝŌăă æÈŌÇŪİăă Ūáí äŪÇáíÈ ÇáŌŌŪÇÈ æÇáĀİÈÇØÇÈ æăí ĀŌÇáíÈ ŪÞáíÈ áÇ ŌŪæŌÍÈÈ ÈÞæä ÈÈŌæíă ÇáíÈŌÇÈ æÈŌİŪ ÇáĀÝßÇŌ æÇáŌŌŪÇÈ ÇáÈİ ÈăÈă ÈăİíÇð. æăí ÈŌÇŪİ ÇáäÇŌ Ūáí İŪŌ ÇáÞáÞ ÍíäÇ İæÇíäæä äŪáæăÇÈ ÈÈİŌ ÇáÈăİí(9).

ÇáßÈŪŪŪŪÈ

ŪăáíÈ ŪÞáíÈ áÇŌŪæŌÍÈ íáíĀ ĀáíÇ ÇáÝÑİ ááÈíáŌ ää ŌŪæŌ ÈÇáÞáÞ æÇáŌİÞ ÇáĐí İŪÇáíä ÈŌÈÈ æŌŪæİ ŪæÇăă äÈŌÇŌÈÈ ÇáĀăİÇÝ Ýí äÝŌă(10). æÈÇŌÈİİÇă äĐÇ ÇáăíßÇăíŌă (ÇáĀáíÈ) ÝĀă ÇáĀăŌÇă İİŌŌ äÝŌă æáæ äÞÈÇð ää ÇáŌŪæØ ÇáäÈŌáØÈ Ūáíă æÈŌßă ŪÈÆĀð áÇ íŌİÞă; ÝíăŌÈ ää ÇáäæÞÝ ÇáŌÇŪØ ÈßÈÈă æăİÇæăÈ Èíííă Ūáí ÇáĀÞă. áÞí İİŌă Ūáí ÈæÇŌăă ÇáäÝŌİ; æŌŪă ÇáÇİÈáÇŪÈ ää ÝŌİ áĀİŌ Ýí ĀİŌŌß ÇáŌŪæØ æÇŌÈİİÇă äĐÇ ÇáăíßÇăíŌă.. ĀáÇ Āăă áíŌ Þă ÇáäÇŌ íáíÆæă Āáí ÇáßÈÈ ŪáíäÇ İÈŪŌŌæä áäæÞÝ ŌÇŪØ; Āæ äíÇæăÈ ÇáăŪŪæÈ äăă ÈÇááíæĀ Āáí ÇŌÈİİÇă ÇáĀáíÇÈ ÇáíŪÇŪÍÈ; ÝÈŪŌ ÇáäÇŌ áăă ÞİŌÈ ÇáäæÇíäÈ æÈíăă ÇáäæÞÝ... æĀíÇİ Çáíá ÇáäăŌíă äŪ

ÍÉÚŃÖ ÇáäÇÓ ßáää ááŎŬæØ ÈŎßá Āæ ÈĀĪŃ æáßäää áç ÍÉÚŃŎæä ĩáÍŬÇð ááĪÇŦŃăÇ ÈÇáĪŃĪÈ
äŶŎăÇ; áĀă ĒĀĒĪŃ ÇáŎŬæØ ĩĒáŶ äă ŶŃĪ ĀáĪ ĀĪŃ æĀă ÇáĒĪĪĪ æăŎĒæÇă ĩĒáŶÇă ĀĪŎÇð äă ŶŃĪ
ĀáĪ ĀĪŃ; áĐÇ ŶĀă ÇŎĒĪÈÈ ÇáŶŃĪ ĀáĪăÇ ĒĪĒáŶ ÈÈŬÇð áääØ ÇáŎĪŎĪÈ æĒßæĪăă; æăæŬ ÇáĒĪĀÈ
æÇáæŎØ ÇáÇĪĒăÇŬĪ ÇáĐĪ ĩĒĪŃß ŶĪă; æĪĀĒŃ ŶĪ ÈŎßĪă ŎĪŎĪĒă æăăæăÇ æĒĪĪĪ ĀŎăæÈ ÇáĒŬÇăă äŬ
ÇáĪĒĒ Āæ ÇáŎŬØ; æßĐăß ÇáĪĪĒĒ ÇáĪŶÇŬĪÈ ÇáăŶŎĪÈ æăØÇáĒĒÈ ÇáŎĪŎĪÈ ŶĪ ÇáŃĪ áĀĪĪÈ ÇáĒæÇŎă
ÇáĪÇĪĪ. ŶÇáäÇŎ ĪŎŦŒĒăă áĪŎ ÈŎĒĒ ÇáĀŎĪÇĀ æăßă ÈŎĒĒ æĪăÇĒ äŬŃăă ÇáĒĪ ĩßæăæăăÇ Ŭă äĐă
ÇáĀŎĪÇĀ(23); æĀŎăæÈ äŬÇáĪĒăÇ ÈŬĪÈ ÇáĒĪŶŶ äăăÇ áßĪ áç ÈĒĪæă ĀáĪ ĀŬŃŎă äŃŎĪÈ ĒŬĪ ÇáŶŃĪ
Ŭă äăÇŃŎĒ ĩÇĒă ÇáŬÇăĒ. ŶĀĐÇ ĪŎăĒ ÇáăæÇŎăĒÈ ÇáŎĪĪĒĒ ĒĪă ÇáăŬăæĪÈ æÇáăÇĪÈÈ (ÇáŎĪŃŎĪ:
261) áă ÈĒĪăæŃ ĪÇáĒ ÇáŶŃĪ ÇáŎĪĒĒ æÇáăŶŎĪÈ æÇáÇĪĒăÇŬĪÈ æăă ĩĒŃĪ ÇáăĪĒăŬ; æĪŎĒŎĪŬ ÇáŶŃĪ
Āă ĩŶŶ äă Ēăß Çáăăæă æÇáŎŬæØ. ŶĀŎÇáĪÈ ÇáĒŬÇăă æÇáĀĪĪÈ ÇáĪŶÇŬĪÈ ÈŎÇŬĪ ÇáäÇŎ ßĒĪŃÇð
ŬáĪ ĩŶŎ ÇăŶăŶ æĪŎĒĒ ŬăĪăÇ ĩæÇĪăæă ÇăßĒĪŃ äă ÇăăŎÇßă æÇáăăæă; ŶÇŎĒĪĪă äĐă ÇáĀŎÇáĪÈ
Āæ ÇáĀĪĪÈ ÇáĪŶÇŬĪÈ ĀăăÇ äæ äăÇæŃĒĒ äăÇŎĒĒ áĒĪŶŶ ÇáĒæÇŎă ÇáĪÇĪĪ áăĀăŎÇă. æŶĪăÇð
ŶÇă (ĀĒĪßĒăæŎ- 135 Ŷ.ă): (áç ĩŶŎŬ ÇáäÇŎă äă ÇáĀŎĪÇĀ ĐÇĒăÇ; æăßă äă ÇăĀŶßÇŃ ÇáĒĪ
ĪăŎĪăăăÇ ĩăăăÇ) (24). ŶÇĪĒăÇŶ ÇáĀŎĪÇŎ ĩăĒĪ - ÈÇăĒĒĪĪ - Ŭăă ÇĪĒăÇŶ ŶĪ ŃĪ ÇáŶŬă ÇăăÇĒĪ Ŭă
ÇáŎŬæØ ÇáĒĪ ĩĪĒĒ æĐăß ĩŶăĪ ĀáĪ ĀŎăæÈ ÇáĒŬÇăă äŬ äĐă ÇáŎŬæØ æăæŬĪĒăÇ æÇáŎŦĪŶÈ ÇáĒĪ
ĩæÇĪă ĒăÇ ßă ŶŃĪ æĒĀŎăæĒă ÇáĪÇŎ Ēăß ÇáŎŬæØ áĪăăÇ. æăă ÇăĀăæŃ ÇăăŬŃĪÈ ÇáĒŬÇăăŃ ĒĀă
ăĪÇæŶăÇ æăŎÇßăăÇ áç ÈŎÇĪĒăÇ ŬăĪ ÇáĪæÇă; æÇăŶĪÇă ĒĀŬăÇŶ ĀŬĪăăÇ ŬăăÇ æăĪă äĀăă Āă
ÈĒĒŬĪ ŬăÇ ÇăăŎÇßă æÇáŎŬæØ æĒĒŃßăÇ ŶĪ ĪÇăăÇ äă ĒăŶÇă äŶŎăÇ; ŬĪŃ Āă ÇăăŎßăĒĒ ĪĪ ĀăăÇ
ăă ĒĪŬăÇ æŎĀăăÇ ŶĪ äĪăĀ... ĀăăÇ ĒĪĒĪ ĀáĪ ÇăăŬÇáĪÈ æÇáĪă(25). æăĐă ÇăăŬÇáĪÈ æÇáĪăăă äç
ăĪ ĀăÇ äæÇĪăĒÈ ĒĒŎăĒÈ ÇăăĪăĀ ĀáĪ ĀŎăæÈ äăÇŎĒĒ Āæ ŎŦĪŶÈ äăÇŎĒĒ äăĒĪŶŶ äă äĐă
ÇăăŎÇßă; áĐÇ ŶĀŎăæÈ ÇăăŬÇáĪÈ áăŎŬØ äĪ äĪÇæăĒÈ ĩĒĐăăÇ ÇáŶŃĪ áĀŬÇĪÈ ÇĒŎÇăă
ÇăăŶŎĪ; æÇăĒĒŶŶ äŬ ÇăĀĪĪÈ ÇáĒĪ ĀĪŃß ĒăĪĪĪĒăÇ ÇăĀĪĒĒ æÇăăŎĒĒĒĒĒĒ(26).

ĀăÇ ĀĐÇ ŬĪŎ ÇăĀăŎÇă Ŭă ÇăăæÇĪăĒÈ æĒĪăÈ ÇăĒŎĪĪ áăăŎÇßă Āæ ĀĪÇĪ ÇăæŎÇĒĒă æÇăĀŎÇáĪÈ
ÇăăăÇŎĒĒĒ áĪăăÇ; æŶŎă ÇăĀĒŶÇă ŬăĪăÇ ĒĪăă Īă; ŶĀăăÇ ŎĒŎĪÇĪ ŎŬăĒĒ æŎæĀÇð; æĒÇăĒĒăĪ
ÈŎŬĒ ææÇĪăĒăÇ; æßăăÇ ßÇă ĒĪĪĪ ÇăăŎßăĒÈ ĒĀŎŃŬă äç ĩăßă; ĒÇĒ äă Çăăăßă ĪăăÇ æĀĪÇĪ
ÇăæŎĪăĒ äăĒĪŶŶ ŬăăÇ ŬăĪ ÇăĀŶă; ĩĒĒ ĪŬĪă ÇăĀăŎÇă ŎŦĪŶĒă ĀáĪ äç ĩŃÇă äăÇŎĒĒă áĪăă(27).
ăĐăß ŶĀă ÇăĀăŎÇă ÇăŎæĪ äæ äă ÇŎĒŎÇŬĪ ĒĪăĒĒă Āă ĪŎĒŬă ĒÇăæŬĪ Īăă ÇăÇăŎăÇŶ ŶĪ ŎŶÇă
ÇăăŃŎ(28). áĐÇ ŶĀă ĒŶŃĪŬ Çăăăæă æÇăăŎÇßă ĒÇŎĒĪĪă ĀŎÇáĪÈ ÇáĒŬÇăă äŬăÇ ĩăăĪăÇ ĩŶŬĒ
ŶăĪĒ äăăæÇĪăĒÈ ŬăĪăÇ äĪĪ äç ĩăÇĒă Ēăß ÇăăŎÇßă æÇáŎŬæØ; æĪŶăă ÇăĀăÇă ŬăĪ(ŬăĪă ÇăŎăÇă)
: (ÇŎŃĪ Ŭăß æÇŃĪÈ Çăăăæă ÈŬŎÇĒă ÇăŎĒĒ æĪŎă ÇăĪŶă) (29).

ÇŬĪÇĪ ŎŬĪ ÇăÇăÇŃă

